

|

62000J0017

Domstolens dom (femte avdelningen) den 29 november 2001. - François De Coster mot Collège des bourgmestres et échevins de Watermael-Boitsfort. - Begäran om förhandsavgörande: Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale - Belgien. - Begäran om förhandsavgörande - Begreppet nationell domstol - Frihet att tillhandahålla tjänster - Kommunal skatt för parabolantennor - Hinder mot mottagning av TV-program som sänds via satellit. - Mål C-17/00.

Rättsfallssamling 2001 s. I-09445

Sammanfattning

Parter

Domskäl

Beslut om rättegångskostnader

Domslut

Nyckelord

1. Begäran om förhandsavgörande - Anhängiggörande vid domstolen - Nationell domstol enligt artikel 234 EG - Begrepp - Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale - Omfattas

(Artikel 234 EG)

2. Frihet att tillhandahålla tjänster - Restriktioner - Kommuns införande av skatt på parabolantennor - Otillåtet

(EG-fördraget, artikel 59 (nu artikel 49 EG i ändrad lydelse) och artiklarna 60 och 66 (nu artiklarna 50 EG och 55 EG))

Sammanfattning

1. För att bedöma huruvida det hänskjutande organet är en domstol i den mening som avses i artikel 234 EG, vilket är en rent gemenskapsrättslig fråga, skall EG-domstolen beakta ett antal omständigheter, nämligen om organet är upprättat enligt lag, om det är av stadigvarande karaktär, om dess jurisdiktion är av tvingande art, om förfarandet är kontradiktoriskt, om organet tillämpar rättsregler och om det har en oberoende ställning. Eftersom Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale uppfyller dessa kriterier råder det i detta avseende inte någon tvekan om att det utför funktioner av domstolskaraktär avseende den omtvistade lokala skatten.

(se punkterna 10, 12 och 22)

2. Artiklarna 59 i fördraget (nu artikel 49 EG i ändrad lydelse), 60 och 66 i EG-fördraget (nu artiklarna 50 EG och 55 EG) skall tolkas så att de utgör hinder för påförande av en skatt för parabolantennor som införts i en kommun i en medlemsstat, när det visar sig att en sådan skatt kan hindra den verksamhet som bedrivs av operatörer för radio- eller TV-sändningar som är etablerade i andra medlemsstater, medan skatten garanterar särskilda förmåner för den inhemska marknaden i den medlemsstat som berörs, och för denna stats inhemska radio- och TV-verksamhet.

(se punkterna 35 och 39 samt domslutet)

Parter

I mål C-17/00,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale (Belgien), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

François De Coster

och

Collège des bourgmestre et échevins de Watermael-Boitsfort,

angående tolkningen av artiklarna 59 i EG-fördraget (nu artikel 49 EG i ändrad lydelse), 60 och 66 i EG-fördraget (nu artiklarna 50 EG och 55 EG),

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann samt domarna S. von Bahr, D.A.O. Edward, A. La Pergola (referent) och M. Wathelet,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Europeiska gemenskapernas kommission, genom K. Banks och M. Wolfcarius, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 28 juni 2001 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

Domskäl

1 Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale har, genom beslut av den 9 december, som inkom till domstolens kansli den 19 januari 2000, i enlighet med artikel 234 EG ställt en fråga om tolkningen av artiklarna 59 i EG-fördraget (nu artikel 49 EG i ändrad lydelse), 60 och 66 i EG-fördraget (nu artiklarna 50 EG och 55 EG).

2 Frågan har uppkommit i en tvist mellan François De Coster och Collège des bourgmestre et échevins i Watermael-Boitsforts kommun (Belgien) angående den kommunala skatt för parabolantennor som han var skyldig att erlägga under år 1998.

Det nationella rättsliga sammanhanget

3 I artiklarna 1-3 i skatteföreskrifterna för parabolantennor som antogs den 24 juni 1997 av kommunfullmäktige i Watermael-Boitsfort (nedan kallade skatteföreskrifterna) föreskrivs följande:

- "1. En årlig kommunal skatt införs för parabolantennor. Skatten skall omfatta åren 1997-2001.
2. Skatten uppgår till 5 000 F för varje parabolantenn, oavsett vilken storlek den har. Skatten skall erläggas för hela kalenderåret, oavsett vid vilken tidpunkt under beskattningsåret som parabolantennen installeras.
3. Ägaren till parabolantennen skall erlägga skatten den 1 januari beskattningsåret. ..."

4 Skatteföreskrifterna upphävdes med verkan från och med den 1 januari 1999 genom kommunstyrelsens i Watermael-Boitsfort beslut av den 21 september 1999. Beslutet om upphävande fattades av kommunstyrelsen efter det att kommissionen inom ramen för ett fördragsbrottsförfarande mot Konungariket Belgien hade tillställt detta ett motiverat yttrande och ifrågasatt huruvida en sådan åtgärd som skatteföreskrifterna kunde vara förenlig med EG-rätten.

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

5 Den 10 december 1998 ingav François De Coster ett klagomål till Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale, avseende den skatt för parabolantennor som han ålagts av Watermael-Boitsforts kommun att betala för beskattningsåret 1998.

6 François De Coster anser att en sådan skatt förhindrar en fri mottagning av TV-program från andra medlemsstater, vilket strider mot gemenskapsrätten, särskilt artikel 59 i fördraget.

7 I skrivelse av den 27 april 1999 som var ställd till Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale uppgav Watermael-Boitsforts kommun att skatten för parabolantennor hade införts i syfte att försöka dämpa den okontrollerade ökningen av antalet sådana antenner inom kommunen, för att därigenom bevara kvaliteten på miljön.

8 Efter att särskilt ha påpekat att skatten skulle kunna medföra skillnader i behandlingen av TV-företag som sänder via kabel och TV-företag som sänder via satellit, beslutade Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale att förklara målet vilande och begära ett förhandsavgörande från domstolen avseende följande fråga:

"Är artiklarna 1-3 i föreskrifterna om skatt för parabolantennor, som antogs av kommunfullmäktige i Watermael-Boitsfort vid offentligt sammanträde den 24 juni 1997, varigenom en skatt för parabolantennor infördes, förenliga med vad som föreskrivs i artiklarna 59-66 i Fördraget av den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska gemenskapen?"

Upptagande till sakprövning

9 Inledningsvis skall det undersökas om Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale skall anses utgöra en domstol i den mening som avses i artikel 234 EG.

10 För att bedöma huruvida det hänskjutande organet är en domstol i den mening som avses i artikel 234 EG, vilket är en rent gemenskapsrättslig fråga, skall EG-domstolen beakta ett antal omständigheter, nämligen om organet är upprättat enligt lag, om det är av stadigvarande karaktär, om dess jurisdiktion är av tvingande art, om förfarandet är kontradiktoriskt, om organet tillämpar rättsregler och om det har en oberoende ställning (se särskilt dom av den 17 september 1997 i mål C-54/96, Dorsch Consult, REG 1997, s. I-4961, punkt 23, och där nämnd rättspraxis, liksom dom av den 21 mars 2000 i de förenade målen C-110/98-C-147/98, Gabalfrisa m.fl., REG 2000, s. I-1577, punkt 33).

11 I fråga om Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale, föreskriver artikel 83 quinquies punkt 2 i lagen av den 12 januari 1989 om Bryssels institutioner (Moniteur belge av den 14 januari 1989, s. 667) följande:

"De funktioner av domstolskaraktär som utövas ute i landet av regionstyrelsen skall, i fråga om det område som avses i artikel 2.1, ombesörjas av ett kollegium med nio medlemmar som utsetts av huvudstadsregionen Bryssels råd, efter förslag från dess regering. Minst tre av medlemmarna skall tillhöra den språkliga minoritetsgruppen.

Medlemmarna i detta kollegium skall uppfylla samma krav som medlemmarna i regionstyrelsen ute i landet.

I förfarandet vid kollegiet skall samma bestämmelser iakttas som de som tillämpas när regionstyrelsen utövar sina funktioner av domstolskaraktär ute i landet."

12 I detta avseende råder det inte någon tvekan om att Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale utgör ett organ av stadigvarande karaktär, som är upprättat enligt lag och tillämpar rättsregler, och att kollegiets jurisdiktion är av tvingande art i fråga om den omtvistade lokala skatten.

13 Enligt kommissionen kan man utifrån bedömningen av artikel 83 quinquies i lagen av den 12 januari 1989 inte förvissa sig om att förfarandet vid Collège juridictionnel är kontradiktoriskt. Man kan inte heller med säkerhet utläsa att Collège juridictionnel har en oberoende och opartisk ställning vid utövandet av sina uppgifter avseende talan mot skatter som införs av kommunstyrelser, som väcks av dem som är skyldiga att erlägga skatterna. Kommissionen har särskilt ifrågasatt huruvida Collège juridictionnel är fristående i förhållande till den verkställande makten.

14 Vad avser kravet på ett kontradiktoriskt förfarande erinrar domstolen för det första om att detta inte är något absolut kriterium (domarna i de ovannämnda målen Dorsch Consult, punkt 31, och Gabalfrisa m.fl., punkt 37).

15 Därefter skall det påpekas att det i detta fall följer av artikel 104 bis i den regionala lagen av den 30 april 1836, en bestämmelse som infördes i denna lag genom lagen av den 6 juli 1987 (Moniteur belge av den 18 augusti 1987, s. 12309), och av kunglig förordning av den 17 september 1987 om förfarandet vid regionstyrelsen när denna utövar funktioner av

domstolskaraktär (Moniteur belge av den 29 september 1987, s. 14073), vilka båda är tillämpliga på Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale med stöd av artikel 83 quinquies punkt 2 i lagen av den 12 januari 1989, att förfarandet vid denna är kontradiktoriskt.

16 Det framgår nämligen av artikel 104 bis i nämnda regionala lag och av artikel 5 i den kungliga förordningen av den 17 september 1987 att en kopia av ansökan skall delges svaranden som får inkomma med en inlaga inom 30 dagar. Inlagan skall i sin tur tillställas sökanden. Av nämnda bestämmelse framgår vidare att ärendets handläggning är kontradiktorisk, att parterna kan ta del av handlingarna i målet och att parterna kan lämna muntliga yttranden vid ett offentligt sammanträde.

17 I fråga om kriterierna avseende oberoende och opartiskhet skall det konstateras att det inte finns något som hindrar att Collège juridictionnel anses uppfylla dessa krav.

18 För det första är det huvudstadsregionen Bryssels råd som utnämner medlemmarna i Collège juridictionnel och inte de kommunala organen, vars beslut i skattefrågor prövas av Collège juridictionnel, som i nu aktuellt mål. Detta framgår av artikel 83 quinquies punkt 2 i lagen av den 12 januari 1989.

19 För det andra framgår det, särskilt av den belgiska regeringens svar på domstolens frågor, att uppdraget som medlem av en kommunstyrelse som anställd inom den kommunala förvaltningen inte går att förena med uppdraget som medlem av Collège juridictionnel.

20 För det tredje föreskrivs ett jävsförfarande i artiklarna 22-25 i den kungliga förordningen av den 17 september 1987, som tillämpas på medlemmarna i Collège juridictionnel med stöd av artikel 83 quinquies punkt 2 i lagen av den 12 januari 1989. Skälen till att ett sådant jävsförfarande inleds är i huvudsak identiska med dem som gäller för domare.

21 Slutligen framgår det av de förklaringar som den belgiska regeringen lämnat efter begäran från domstolen att medlemmarna i Collège juridictionnel utnämns för en obegränsad period och att de inte kan avsättas.

22 Av vad som anförts ovan framgår att Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale skall anses utgöra en domstol i den mening som avses i artikel 234 EG, varför tolkningsfrågan skall tas upp till prövning.

Prövning i sak

23 Det kan inledningsvis erinras om att domstolen, i ett förfarande enligt artikel 234 EG, inte är behörig att avgöra huruvida en nationell bestämmelse är förenlig med gemenskapsrätten. Domstolen är dock behörig att tillhandahålla alla sådana uppgifter om tolkningen av gemenskapsrätten som gör det möjligt för den nationella domstolen att pröva denna fråga (se särskilt dom av den 30 april 1998 i de förenade målen C-37/96 och C-38/96, Sodiprem m.fl., REG 1998, s. I-2039, punkt 22).

24 Följaktligen skall tolkningsfrågan anses avse huruvida en sådan skatt på parabolantennor som föreskrivs i artiklarna 1-3 i skatteföreskrifterna strider mot artiklarna 59, 60 och 66 i fördraget.

25 I syfte att besvara den således omformulerade frågan påpekar domstolen att även om frågor om direkta skatter, på gemenskapsrättens nuvarande stadium, inte faller under gemenskapens behörighet, skall medlemsstaterna inte desto mindre iaktta gemenskapsrätten när de utövar sin behörighet (se särskilt dom av den 28 april 1998 i mål C-118/96, Safir, REG 1998, s. I-1897, punkt 21).

26 När det gäller friheten att tillhandahålla tjänster har domstolen följaktligen godtagit att en nationell beskattningsåtgärd som hindrar utövandet av denna frihet kan utgöra en förbjuden åtgärd

(se särskilt dom av den 13 december 1989 i mål C-49/89, *Corsica Ferries France*, REG 1989, s. I-4441, punkt 9, och av den 5 oktober 1994 i mål C-381/93, *kommissionen mot Frankrike*, REG 1994, s. I-5145, punkterna 20-22; svensk specialutgåva, volym 16, s. 223).

27 Offentliga myndigheter skall iaktta reglerna om det fria tillhandahållandet av tjänster när de vidtar åtgärder (dom av den 12 december 1974 i mål 36/74, *Walrave och Koch*, REG 1974, s. 1405, punkt 17; svensk specialutgåva, volym 2, s. 409) och det saknar i detta avseende betydelse om beskattningsåtgärden i fråga, som i målet vid den nationella domstolen, har sitt ursprung i en kommun och inte i staten i sig.

28 Det är dessutom fast rättspraxis att TV-sändningar omfattas av fördragets bestämmelser om tillhandahållande av tjänster (se särskilt dom av den 30 april 1974 i mål 155/73, *Sacchi*, REG 1974, s. 409, punkt 6, svensk specialutgåva, volym 2, s. 269, av den 18 mars 1980 i mål 52/79, *Debauve m.fl.*, REG 1980, s. 833, punkt 8, svensk specialutgåva, volym 5, s. 79, av den 18 juni 1991 i mål C-260/89, *ERT*, REG 1991, s. I-2925, punkterna 20-25, svensk specialutgåva, volym 11, s. 209, av den 25 juli 1991 i mål C-353/89, *kommissionen mot Nederländerna*, REG 1991, s. I-4069, punkt 38, svensk specialutgåva, volym 11, s. 353, av den 16 december 1992 i mål C-211/91, *kommissionen mot Belgien*, REG 1992, s. I-6757, punkt 5, svensk specialutgåva, volym 13, s. 235, och av den 5 oktober 1994 i mål C-23/93, *TV10*, REG 1994, s. I-4795, punkterna 13 och 16, svensk specialutgåva, volym 16, s. I-159).

29 Det skall dessutom erinras om att enligt domstolens rättspraxis innebär artikel 59 i fördraget inte bara att all form av diskriminering på grund av nationalitet av tjänsteföretag som är etablerade i andra medlemsstater skall avskaffas, utan även att varje inskränkning - även om den är tillämplig på inhemska tjänsteföretag och tjänsteföretag från andra medlemsstater utan åtskillnad - skall avskaffas som innebär att tjänster som tillhandahålls av ett tjänsteföretag som är etablerat i en annan medlemsstat, där detta företag lagligen utför liknande tjänster, förbjuds eller hindras i större utsträckning (se dom av den 25 juli 1991 i mål C-76/90, *Säger*, REG 1991, s. I-4221, punkt 12, och av den 9 augusti 1994 i mål C-43/93, *Vander Elst*, REG 1994, s. I-3803, punkt 14; svensk specialutgåva, volym 16, s. I-59).

30 Dessutom har domstolen redan funnit att enligt artikel 59 i fördraget hindras all tillämpning av nationella bestämmelser som medför att det blir svårare att utföra tjänster mellan medlemsstater än att utföra tjänster i en och samma medlemsstat (domarna i de ovannämnda målen *kommissionen mot Frankrike*, punkt 17, och *Safir*, punkt 23, samt dom av den 28 april 1998 i mål C-158/96, *Kohll*, REG 1998, s. I-1931, punkt 33, och av den 12 juli 2001 i mål C-157/99, *Smits och Peerbooms*, punkt 61, REG 2001, s. I-5473).

31 I detta avseende skall det fastställas att införandet av en skatt på parabolantenner medför att mottag av TV-sändningar via satellit förenas med en kostnad som inte belastar TV-sändningar via kabel, eftersom denna form av mottagning inte är belagd med en motsvarande skatt för mottagaren.

32 Kommissionen har i sitt skriftliga yttrande påpekat att medan TV-sändningar från belgiska radio- och TV-företag har obegränsad tillgång till sändning via kabel i denna medlemsstat, gäller detta inte för sändningar från radio- och TV-företag i vissa andra medlemsstater. Antalet danska, grekiska, italienska, finska eller svenska kanaler som kan sändas via kabel i Belgien är således synnerligen begränsat och kommissionen har nämnt högst en, eller inte någon kanal alls, per stat. Härav följer att merparten av TV-sändningarna som sänds från dessa stater endast kan tas emot med parabolantenner.

33 Under dessa omständigheter kan, som kommissionen på goda grunder har påpekat, den skatt som införts genom skatteföreskrifterna avskräcka dem som tar emot TV-tjänsterna och som är bosatta i *Watermael-Boitsforts* kommun från att försöka få tillgång till TV-sändningar från andra medlemsstater i och med att mottagandet av sådana sändningar är belagt med en kostnad som

inte belastar sändningar från radio- och TV-företag i Belgien.

34 Dessutom kan, vilket också påpekats av kommissionen, införandet av en sådan skatt hindra operatörer som är verksamma inom området för satellitsändningar genom att mottagning av TV-sändningar från sådana operatörer är belagd med en kostnad som inte belastar TV-sändningar från nationella kabel-TV-leverantörer.

35 Av vad som anförts ovan framgår att skatten för parabolantennor som införts genom skatteföreskrifterna framför allt kan hindra den verksamhet som bedrivs av operatörer för radio- eller TV-sändningar som är etablerade i andra medlemsstater än Konungariket Belgien, samtidigt som skatten garanterar särskilda förmåner för den inhemska belgiska marknaden och för denna stats inhemska radio- och TV-verksamhet.

36 Som framgår av punkt 7 i denna dom försvarar emellertid Watermael-Boitsforts kommun skatteföreskrifterna med sin strävan att dämpa den okontrollerade ökningen av antalet parabolantennor inom kommunen, för att därigenom bevara kvaliteten på miljön.

37 I detta avseende räcker det att konstatera att även om strävan efter målet att bevara kvaliteten på miljön, som åberopats av Watermael-Boitsforts kommun, kan rättfärdiga ett hinder mot friheten att tillhandahålla tjänster, och även om det antas att det har visats att enbart den minskning av antalet parabolantennor som förväntas bli följden av införandet av en sådan skatt som den som är i fråga vid den nationella domstolen kan garantera att detta mål uppfylls, går denna skatt längre än vad som är nödvändigt för att uppnå målet.

38 Som kommissionen har anmärkt finns det nämligen andra sätt att uppnå målet att bevara stadsmiljön. Dessa medel inskränker inte friheten att tillhandahålla tjänster i samma omfattning som den skatt som är i fråga i målet vid den nationella domstolen. Som exempel kan nämnas bestämmelser avseende storleken på antennerna, placeringen och det sätt på vilket antennerna monteras på byggnaden eller i dess omgivning, eller användningen av gemensamma antenner. För övrigt har sådana bestämmelser antagits av Watermael-Boitsforts kommun, vilket framgår av föreskrifterna om exteriöra mottagarantennor som beslutades av kommunen och godkändes genom förordning av den 27 februari 1997 av huvudstadsregionen Bryssels regering (Moniteur belge av den 31 maj 1997, s. 14520).

39 Med hänsyn till samtliga ovan anförda omständigheter skall frågan som ställts besvaras så att artiklarna 59, 60 och 66 i fördraget skall tolkas så att de utgör hinder för påförande av en sådan skatt för parabolantennor, som den som införts genom artikel 1-3 i skatteföreskrifterna.

Beslut om rättegångskostnader

Rättegångskostnader

40 De kostnader som har förorsakats kommissionen, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

Domslut

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

- angående den fråga som genom beslut av den 9 december 1999 har ställts av Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale - följande dom:

Artiklarna 59 i EG-fördraget (nu artikel 49 EG i ändrad lydelse), 60 och 66 i EG-fördraget (nu artiklarna 50 EG och 55 EG) skall tolkas så att de utgör hinder för påförande av en sådan skatt för parabolantenner, som den som införts genom artiklarna 1-3 i skatteföreskrifterna som antogs den 24 juni 1997 av kommunfullmäktige i Watermael-Boitsfort.